

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG/ 101-1/221/05769

Ankara
2 / 9 / 1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" bu günkü Resmî Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Çağımız bilim ve teknoloji çağıdır. Bugün sanayinin yüksek teknoloji içeriğinin çok hızlı artmış olması, bilimin de artık doğrudan bir üretici güç haline dönüştüğünü göstermektedir. Bilim ve teknolojinin genişleyen etkisi yalnızca sanayi ile de sınırlı değildir. Ekonominin başka sektörleri ve yaşamın hemen tüm alanları da aynı etki nedeniyle hızlı bir değişim sürecine girmiştir.

Çağımızda bilim, teknoloji ve ekonomik kalkınma çok girift bir ilişki içindedir. Bilim teknolojiyi, teknoloji ekonomik kalkınmayı ateşlemekte, sonunda kalkınma düzeyinin gelişmişliğine koşut olarak bilim, gelişimini ateşlediği daha gelişmiş teknolojiyi yeni gelişme yolunda kullanmakta ve bu gelişim çevrimi bir sarmal biçiminde büyüyüp gitmektedir.

Ekonomik kalkınmaya giden yolun bilim sistemini geliştirmekten geçtiği artık evrensel kabul gören bir gerçektir. Bilim sisteminin en önemli öğeleri nitelikli insan gücü ve gelişmiş bir alt yapıdır. Bu iki faktörü birleştirmek için dünyada yaygın olarak kullanılan araçlardan bir tanesi Bilimler Akademisi'dir.

Dünyadaki uygulamalara bakıldığında akademilerin işlevlerinin;

- Seçkin bilim adamlarının desteklenmesi ve yüceltilmesiyle bilimi çekici kılmak ve gençleri bilim adamı olmaya özendirmek,

- Devlete bilim politikaları yapma ve bilimsel hedeflerin belirlenmesinde danışmanlık yapmak,

- Bilimsel araştırmalar yapmak,

olduğu görülmektedir.

Ülkemizde devlet sanatçılığı kurumu çerçevesinde devletin sanata sağladığı destek ve teşvik uygulamasının bilimler akademisinin kurulmasıyla Türk bilimine de sağlanmış olacağı ve böylece Türk biliminin gelişmesine büyük katkılar getireceğine inanılmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Bu madde ile, araştırıcı insan gücünün etkin bir şekilde kullanılması ve yönlendirilmesi için bilim adamlığını, bilimsel araştırmaları ve araştırma standartlarını uluslararası düzeye çıkarmayı teşvik etmek amacıyla bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip Türkiye Bilimler Akademisi kurulması öngörülmektedir. Ayrıca Başbakan'a bağlı olarak kurulan Akademi'nin özel hukuk hükümlerine tabi olduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 2- Bu maddede, Türkiye Bilimler Akademisi'nin görevleri sayılmaktadır.

Madde 3- Bu madde ile, Akademi'nin hangi üyelere oluşacağına hükme bağlanmaktadır. Ayrıca üyelerin sayıları, şeref üyesi hariç, sınırlandırılmaktadır.

Madde 4- Bu maddede, üyeliğe seçilebilme şartları düzenlenmektedir. Buna göre; asli üyelik için uluslararası kuruluşlardan bilim ödülü veya madalya almış olmaları, ulusal bilim ödülü, kendi adıyla anılan keşif ve icatlara sahip olması, adı klasik kitaplara veya derleme makalelerine geçmiş olması, önemli başka bilim akademilerinin üyesi olması, uluslararası konferanslarda çağrılı tebliğler vermiş, önemli uluslararası Bilim Atıfları kataloglarında genel kabul görmüş yüksek sayıda atıf almış olması şartları aranmaktadır.

Asosye üyeliğe Asli üye olmaya aday yetenekli genç bilim adamlarının seçilebileceği,

Şeref üyeliğine ise, Asli üye olma özelliklerine sahip ancak, yaş haddi sebebiyle asli üyeliğe seçilemeyen T.C uyruklu bilim adamları ile Türkiye ile ilgisi olan ve işbirliği yapan ve asli üyelere aranan şartlara haiz yabancı bilim adamlarının seçilebileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 5- Bu maddede, Akademi üyeliğine seçim usul ve esasları ile üyelik süresi düzenlenmektedir.

Madde 6- Bu maddede, Akademi'nin hangi organlardan oluşacağına hükme bağlanmaktadır.

Madde 7- Bu maddede, Akademi Genel Kurul'un tüm Akademi üyelerinden oluşacağı, Genel Kurul'un yılda en az bir kez toplanacağı, toplantıların yeri ve gündeminin konsey tarafından tespit ve ilan edileceği, Genel Kurul'un üye sayısının salt çoğunluğu ile de toplanabileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 8- Bu maddede, Akademi'nin en üst karar organı olan Genel Kurul'un görevleri sayılmaktadır.

Madde 9- Akademi Konseyi'nin oluşumu bu madde ile düzenlenmektedir. Maddeye göre; Konsey, genel kurulca 4 yıl için seçilen 10 asli üye ile Akademi Başkanı'ndan

oluşmaktadır. Asli üyelerle birlikte aynı usul ve sayıda yedek üyelerin de seçileceği, görev süreleri biten üyelerin yeniden seçilebilecekleri, konsey üyeliğinin herhangi bir sebeple boşalması halinde; yerlerine, kalan süreyi tamamlamak üzere yedek üyenin davet edileceği ayrıca belirtilmektedir.

Madde 10- Konsey'in görevleri bu madde ile düzenlenmiştir. Konsey; Akademi'nin işlerini düzenlemek, boş üyeliklere atama yapmak, çeşitli danışmanlık veya etüd konuları için Akademi'nden veya dışından komisyonlar kurmak ve bütçe teklifi hazırlamakla görevli kılınmaktadır.

Madde 11- Bu madde ile Akademi Başkanı'nın seçimi ve atanması, görev süresi, yetki ve sorumlulukları hükme bağlanmaktadır.

Madde 12- Bu madde ile, bilimsel araştırmaları teşvik ve bilimin öneminin ülke kamuoyunca takdir ve kabulünü sağlamak için bilimsel araştırmalarıyla emsallerine nazaran dünya çapında üstün başarı gösteren bilim adamlarına ödül verilebileceği belirtilmektedir.

Madde 13- Akademi üyelerine araştırma faaliyetlerini sürdürebilmeleri için yapılacak mali desteğin oranı ve üst sınırı belirlenmekte ve her üye için yılda, Devlet Memurları Kanununa göre en yüksek Devlet Memuru brüt aylığının yıllık tutarı kadar mali destek sağlanabileceği hükmü getirilmektedir.

Madde 14- Bu maddede, Akademi hizmetleri ile ilgili bütün giderlerin Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun bütçesine aktarılacak üzere Başbakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekle karşılanacağı, bu ödenğin harcanması, harcama usul ve esasları hakkında 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmaktadır. Ayrıca, Akademi'nin sekreteryâ hizmetlerinin Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından yerine getirileceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 15- Bu madde ile, Akademi'nin, konularında uzman kişilerin birikimlerinden yararlanabilmek amacıyla kadro şartı aranmaksızın geçici araştırmacı ve danışman istihdamı esası getirilmektedir. Getirilen diğer bir hükümle de geçici araştırmacı ve danışmanların kamu kurumlarından görevlendirilmeleri halinde kurumlarındaki her türlü haklarının saklı olduğu hükme bağlanmaktadır.

Madde 16- Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin uygulanmasına ilişkin hususların yönetmelikle belirlenmesi öngörülmektedir.

Geçici Madde 1- Akademi'nin ilk Genel Kurulu'nun oluşumu hükme bağlanmaktadır.

Geçici Madde 2- Genel Kurul tarafından Konsey'in kalan üyelerinin oluşumunu hükme bağlanmaktadır.

Madde 17- Yürürlük maddesidir.

Madde 18- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİNİN KURULMASI
HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Türkiye Bilimler Akademisi'nin kurulması, 2476/1993 tarihli ve 3911 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca 13 / 8 / 1993 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Amaç

Madde 1- Türkiye'de tüm bilim alanlarındaki araştırmaları, bilimci kişiliğini ve araştırmacılığı özendirmek ve bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak; gençleri bilim ve araştırma alanına yönlendirmek; Türkiye'deki bilimcilerin ve araştırmacıların toplumsal statülerinin yükseltilmesi ve korunmasına çalışmak; bilim ve araştırma standartlarının uluslararası düzeye çıkarılmasına yardım etmek amacıyla, Başbakan'a bağlı tüzel kişiliğe, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip Türkiye Bilimler Akademisi (kısa adı TÜBA) kurulmuştur.

Başbakan bu Akademi'nin yönetimiyle ilgili yetkilerini gerekli gördüğünde bir bakan eliyle kullanabilir.

Akademi, bu Kanun Hükmünde Kararname'de belirtilmeyen hallerde özel hukuk hükümlerine tabidir.

Görevler

Madde 2- Türkiye Bilimler Akademi'sinin görevleri şunlardır:

a) Bilimsel konularda ve bilimsel önceliklerin saptanması amacıyla incelemeler ve danışmanlık yapmak,

b) Toplumda bilimsel yaklaşım ve düşüncenin yayılmasını sağlamak,

c) Hükümete, Türk bilimcileri ve araştırmacılarının toplumsal statüleri, yaşam düzeyleri, gelirleri ve bu tür faaliyetlerin gereği olan özel kolaylık ve ayrıcalıklara ilişkin mevzuat değişiklikleri önermek;

d) Bilimin önemini ülke kamuoyunca takdir ve kabulünü sağlamak ve bilim adamlığını özendirmek için ödüller vermek;

e) Yukarıda belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi ve görevlerin yerine getirilebilmesi ile ilgili her türlü faaliyette bulunmak.

Akademi Üyeliği

Madde 3- Akademi'de; Asli üye, Asosye üye ve Şeref üyesi olmak üzere üç tür üye bulunur. Asli üye sayısı üniversitelerde mevcut kadrolarda fiilen görev yapan T.C uyruklu profesör sayısının yüzde ikisini, asosye üye sayısı ise asli üye sayısının üç katını geçemez.

Şeref üyeliği sayısı herhangi bir sınırlamaya tabi değildir.

Asli ve asosye üyeler her yıl sonunda o yıl içinde yaptıkları çalışmalarla gelecek yıl yapmayı planladıkları araştırmaları birer rapor halinde Akademi Konseyi'ne sunarlar.

Üyeliğe Seçilme Şartları

Madde 4- a) Asli üye; Aşağıda belirlenen şartları taşıyan TC. uyruklu seçkin bilim adamları arasından seçilir.

Ulusal veya uluslararası saygın kuruluşlardan ödül veya madalya almış olmak; kendi adıyla anılan keşif, icat, teori ve modellere sahip olmak ve/veya adı klasik kitaplara veya derleme makalelerine geçmiş olmak; uluslararası bilim atıfları kataloglarında genel kabul görmüş yüksek sayıda atıf almış olmak,

b) Asosye Üye; Asli üye olmaya aday TC. uyruklu yetenekli genç bilim adamları arasından seçilir.

c) Şeref Üyesi; Asli üye olma şartlarına sahip, ancak yaş haddi sebebiyle asli üyeliğe seçilemeyen T.C uyruklu bilim adamları, Türkiye ile ilgisi olan ve işbirliği yapan ve asli üyelere aranan şartları taşıyan yabancı bilim adamları arasından seçilir.

Üyelik Seçimi

Madde 5- Asli, Asosye ve Şeref üyesi olabilmek için diğer bir asli üye tarafından Akademi Konseyi'ne yazılı olarak başvurulmak suretiyle aday gösterilir. Bu adaylığın, diğer iki genel kurul üyesi tarafından yazılı olarak desteklenmesi gerekir. Adaylık, Akademi Konseyi tarafından kabul gördükten sonra Genel Kurul'un onayına sunulur.

Asli üyelik yetmiş yaşına kadar sürer. Yaş haddi nedeniyle asli üyelik statüsü sona eren üyeler, otomatik olarak Şeref üyesi olurlar. Asosye üyeler üç yıl için seçilirler. Asosye üyelik süresi toplam en çok dokuz yıldır.

Akademi'nin Organları

Madde 6- Akademi'nin organları şunlardır.

- a) Akademi Genel Kurulu.
- b) Akademi Konseyi.
- c) Akademi Başkanı.

Genel Kurul

Madde 7- Akademi Genel Kurul'u, akademi üyelerinden oluşur. Genel Kurul yılda en az bir kez toplanır. Toplantıların yeri ve gündemi Akademi Konseyi tarafından tespit ve ilan edilir. Genel Kurul üye sayısının salt çoğunluğu ile toplanabilir.

Genel Kurulun Görevleri

Madde 8- Genel Kurul'un görevleri şunlardır.

- a) Akademi Konseyi'nce hazırlanacak bilim politikasına ilişkin temel dokümanlarla faaliyet raporu, bilanço ve bütçe önerisini görüşerek onaylamak,
- b) Yeni üyeleri seçmek,
- c) Süresi dolan Akademi Konseyi üyeleri yerine çoğunluk esasıyla yeni üyeler seçmek.

Akademi Konseyi

Madde 9- Akademi Konseyi, Genel Kurul'ca 4 yıl için seçilen 10 asli üye ile Akademi Başkanı'ndan oluşur. Asli üyelerle birlikte aynı usul ve sayıda yedek üyeler de seçilir. Görev süreleri biten üyeler yeniden seçilebilir. Konsey üyeliğinin herhangi bir sebeple boşalması halinde; yerlerine, kalan süreyi tamamlamak üzere yedek üye davet edilir.

Akademi Konseyinin Görevleri

Madde 10- Akademi Konseyi'nin görevleri,

- a) Akademiye ilişkin faaliyetleri düzenlemek ve yürütmek,
- b) Boş üyeliklere atama yapmak,
- c) Çeşitli danışmanlık veya etüd konuları için Akademi içinden veya dışından komisyonlar kurmak,
- d) Bütçe teklifi hazırlamak.

Akademi Başkanı

Madde 11- Akademi Başkanı, 4 yıl için asli üyeler arasından Akademi Genel Kurulu'nca seçilir ve Başbakan'ın onayı ile atanır. Aynı kişi iki dönemden fazla Başkanlığa seçilemez. Akademi Başkanı, Akademi'nin amaçları doğrultusunda faaliyet göstermesinden sorumludur. Başkan, Akademi'nin ita amiridir.

Ödüller

Madde 12- Akademi tarafından bilimsel araştırmaları teşvik ve bilimin öneminin ülke kamuoyunca takdir ve kabulünü sağlamak için bilimsel araştırmalarıyla dünya çapında emsallerine nazaran üstün başarı gösteren bilim adamlarına ödül verilebilir.

Ödülün tutarı ve dağıtım esasları Akademi Konseyi tarafından belirlenir.

Araştırma Desteği

Madde 13- Akademi üyelerine ulusal ve uluslararası araştırma ve geliştirme faaliyetlerini sürdürebilmeleri için, yılda, Devlet Memurları Kanununa göre en yüksek Devlet Memuru brüt aylığının yıllık tutarı kadar araştırma desteği sağlanabilir. Bu destek faaliyetinin uygulama usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Mali Hükümler

Madde 14- Akademi hizmetleriyle ilgili bütün giderler, mali yıl başında [Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu bütçesinde açılacak özel tertibe aktarılmak üzere] Başbakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekle karşılanır.

Bütçe teklifi Akademi Konseyi tarafından hazırlanarak Temmuz ayı başında Başbakanlığa gönderilir.

Giderlerin yapılmasında, 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kanununda yeralan esas ve usuller uygulanır. Akademi'nin faaliyetlerinden dolayı sağlanan gelirler ve yapılan bağışlar, Akademi hizmetlerinde kullanılmak üzere [Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu bütçesinde] Akademi adına açılan özel tertibe gelir kaydedilir.

Akademi'nin hesapları, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu hesapları ile birlikte aynı usul ve esaslar dahilinde denetlenir.

Akademi'nin sekreteryaya hizmetleri Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu tarafından yerine getirilir.

Geçici Görevlendirme

Madde 15- Türkiye Bilimler Akademisi kadro şartı aranmaksızın yerli veya yabancı geçici süreli anlaşmalı araştırmacı ve danışman çalıştırabilir.

Anlaşmalı araştırmacılar ve danışmanlar; üniversiteler, genel ve katma bütçeli dairelerle özel idare ve belediyeler ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye tabi kurumların mensupları arasından da seçilebilir. Bunların asli görevlerine ait bütün hakları saklı kalır ve her türlü tazminatlarına hanel gelmez. Çalışma şartları ve anlaşmalarına göre verilecek ücretler Konsey'ce tesbit edilir.

Yönetmelik

Madde 16- Bu Kanun Hükmünde Kararname'nin uygulanmasına ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Geçici Madde 1- Akademinin ilk Genel Kurulu; 4 üncü maddenin (a) bendindeki şartları taşıyan 10 asli üye bir defaya mahsus olmak üzere Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu'nun teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır. Başbakan tarafından atanan üyelerin, bu Kanun Hükmünde Kararname'de öngörülen şartlara uygun olarak seçecekleri asli üyelerle birlikte üye sayısı 20'ye çıkartılır ve böylece Genel Kurul oluşmuş olur. Daha sonra 9 üncü maddeye uygun olarak Akademi Konseyi oluşturulur, 11'inci madde uyarınca da Genel Kurul Akademi Başkanı'nı seçer.

Geçici Madde 2- Akademi Konseyi'nin ilk kuruluşunu takip eden ikinci yıl bir defaya mahsus olmak üzere ad çekme yolu ile ayrılacak beş üye belirlenir, yerlerine yenileri Genel Kurul'ca seçilir.

Madde 17- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 18- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

SÜLEYMAN DEMİREL
CUMHURBAŞKANI

PROF. DR. T. ÇİLLER
BAŞBAKAN

E. İNÖCÜ Devlet Bakanı ve Başb. Yrd.	N. CEVHERİ Devlet Bakanı	Y. ARTIHA Devlet Bakanı	M. GÖRMAN Devlet Bakanı
I. TEZ Devlet Bakanı	B. S. DAÇE Devlet Bakanı	E. ŞAHİN Devlet Bakanı ✓	G. MÜFTÜOĞLU Devlet Bakanı
N. KURT Devlet Bakanı	M. KAHRAMAN Devlet Bakanı	C. ERHAN Devlet Bakanı	M. ÇİÇEĞLÜ Devlet Bakanı
E. ŞAHİN Devlet Bakanı	A. ŞANAL Devlet Bakanı	Ş. ERDEM Devlet Bakanı	M. S. OKTAY Adalet Bakanı
N. AYAZ Millî Savunma Bakanı	M. GAZİOĞLU İçişleri Bakanı	E. KUBURACI Devlet Bakanı ✓	I. ATIHA Maliye Bakanı
N. MENTİÇE Millî Eğitim Bakanı	O. KUMBARACIBAŞI Bay. ve İskan Bakanı	B. SENDEROĞLU Sağlık Bakanı	M. KÖSTEPEN Ulaştırma Bakanı
B. ŞAHİN Tarım ve Köylüleri Bakanı	M. MOĞULTAY Çal. ve Sos. Guv. Bakanı	M. T. KOSE Sanayi ve Ticaret Bakanı	V. ATASQY Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
H. BAKAR Kültür Bakanı ✓	A. ATEŞ Turizm Bakanı	H. EKİNCİ Orman Bakanı	E. AKCALI Çevre Bakanı

